

stavlos, alors chef de ce Service, par M. Anagnostopoulos, officier du génie*, ainsi que les valeurs de leurs longitudes, déduites de la valeur définitive précédente de la longitude du Cercle Syngros, sont les suivantes:

Cercle Sinas (Starke):	-0°08'30...	1 ^h 34 ^m	51,982
Petit Équatorial Sinas:	-0,099...	1 34	51,966
Équatorial Doridis:	-0,137...	1 34	51,928
Pilier géodésique en marbre:	-0,144...	1 34	51,921

A ces observations ont pris part, sous notre direction, M. M. Plakidis, Adamopoulos, Pilidis, Alexandrou, Chaïmis et Xanthakis.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΜΗ ΜΕΛΩΝ

ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΑ.— Ἐπὶ τοῦ ὑγρομετρικοῦ χαρακτῆρος τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ¹ Α. Ν. Λειβαθηνοῦ. Ἀνεκοινώθη ὑπὸ κ. Δ. Αἰγινήτου.

Ἡ σχετικὴ ὑγρασία, παράγων σπουδαῖος δρῶν ἐπὶ τῆς αὐξήσεως καὶ τῆς ἀξελίξεως τῶν ζωϊκῶν καὶ φυτικῶν εἰδῶν καὶ κανονίζων τὰς ἔργασίας πλείστων βιομηχανιῶν, θεωρεῖται πρωτεύον στοιχεῖον ἐν τῇ μελέτῃ τοῦ κλίματος, ὡς κανονίζουσα κατ' ἔξοχὴν τὸν ὑγρομετρικὸν χαρακτῆρα περιοχῆς τινός.

Ἐξετάζομεν ἐνταῦθα τὴν πορείαν τοῦ στοιχείου τούτου καὶ τὰς σχέσεις αὐτοῦ πρὸς ἄλλα κλιματικὰ στοιχεῖα, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νεωτέρου κλιματολογικοῦ ὄλικοῦ, τοῦ Μετεωρολογικοῦ δικτύου τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀστεροσκοπείου.

Ἐπὶ τῆς σχετικῆς ὑγρασίας περιοχῶν τῆς Ἑλλάδος ἐλάχισται ἀξιόλογοι μελέται ὑφίστανται μεταξὺ δὲ τούτων ἀναφέρομεν τὰς τῶν κ. κ. Δ. Αἰγινήτου¹ καὶ E. Kuhlbrodt².

Μηνιαία καὶ ἑτησία μέση τιμὴ τῆς Σχετικῆς ὑγρασίας ἐν Ἑλλάδι. Αἱ μηνιαῖαι καὶ ἑτήσιαι μέσαι τιμαὶ τῆς σχετικῆς ὑγρασίας λαμβάνονται ἐκ τοῦ μέσου ὕρου τῶν τριῶν παρατηρήσεων (8, 14 καὶ 21 ὥρας) τῆς περιόδου 1910-1929, αἵτινες ἐγένοντο διὰ τοῦ ψυχρομέτρου August.

Κατὰ πανόνα ἐν Ἑλλάδι σημειούται ἐν μέγιστον κατὰ Δεκέμβριον (70-85) καὶ ἐν ἐλάχιστον κατὰ Ιούλιον (43-67).

Ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος μετὰ τῆς Ἀττικῆς, ἀπὸ τοῦ Δεκεμβρίου,

* *Annales de l'Observatoire d'Athènes*, 5, p. 54.

¹ Δ. ΑΙΓΙΝΗΤΟΥ. Τὸ κλῖμα τῆς Ἑλλάδος. Ἀθῆναι 1906.

² E. KUHLBRODT. Klimatologie und Meteorologie von Macedonien. Deutsche Seewarte, 1920, N. 5.

ἀφ' οὗ σημειοῦται τὸ μέγιστον (73-58), ἡ τιμὴ τῆς σχετικῆς ὑγρασίας κατέρχεται ταχέως μέχρι τοῦ ἐλαχίστου (43-51), ὅπερ λαμβάνει χώραν τὸν Ἰούλιον, κατὰ τὸ διάστημα δὲ τοῦτο τῶν ἐπτὰ μηνῶν πραγματοποιεῖται πτῶσις 26-30 βαθμίδων. Ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου παρατηρεῖται πρὸς τὸν Αὔγουστον ἐλαφρὰ ἀνοδος τῆς τιμῆς, ἀπ' αὐτοῦ ὅμως ἡ ἀνοδος μέχρι τοῦ Δεκεμβρίου εἶναι ταχυτέρα τῆς κατὰ τοὺς προηγουμένους μῆνας παρατηρουμένης πτώσεως, κυμαίνεται δὲ μεταξὺ 26-29 βαθμίδων ἐντὸς τεσσάρων μόνον μηνῶν.

Ἡ ἐτησία μέση τιμὴ τῆς σχετικῆς ὑγρασίας εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην κυμαίνεται μεταξὺ 60 καὶ 64 βαθμίδων.

Τὸ μέσον ἐτήσιον εῦρος τῆς περιοχῆς ταύτης κυμαίνεται μεταξὺ 25 καὶ 30 βαθμίδων εἶναι δὲ χαρακτηριστικὸν τῆς ταχείας μεταβάσεως ἐκ τῆς ὑγρᾶς σχετικῶς χειμερινῆς περιόδου πρὸς τὴν κατ' ἔξοχὴν ἔηραν ἐποχὴν τοῦ θέρους.

Ἐπὶ τῆς δυτικῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, ἡ πτῶσις τῆς σχετικῆς ὑγρασίας ἀπὸ τοῦ Δεκεμβρίου εἶναι ἡπία μέχρι τοῦ Μαΐου, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν προηγουμένως ἔξετασθεῖσαν περιοχήν. Ἀπὸ τοῦ Μαΐου γίνεται ταχυτέρα μέχρι τοῦ κατὰ Ἰούλιον ἐλαχίστου (πτῶσις 6-9 βαθμοῦ), οὕτως ἡ τιμὴ ταυτίζεται πρὸς τὴν τοῦ Αὔγουστου. Ἀπὸ τοῦ Αὔγουστου μέχρι Οκτωβρίου παρατηρεῖται ταχεῖα σχετικῶς ἀνοδος (10-16 βαθμίδων) τῆς σχετικῆς ὑγρασίας.

Γενικῶς ἡ κύμανσις τῆς σχετικῆς ὑγρασίας ἐν τῇ δυτικῇ Στερεᾷ Ἑλλάδι εἶναι ἐμφανῶς μικροτέρα, αἱ δὲ ἀριθμητικαὶ τιμαὶ ἀνώτεραι. Ἡ ἐτησία μέση τιμὴ τῆς κυμαίνεται κατὰ τόπους μεταξὺ 70 καὶ 72 βαθμίδων, τὸ δὲ ἐτήσιον μέσον εῦρος τῆς περιοχῆς ταύτης εἶναι μεταξὺ 15 ἕως 20 βαθμίδων.

Ἐπὶ τῆς Θεσσαλίας ἡ παρατηρουμένη κατὰ κανόνα ἐλάττωσις τῆς ὑγρασίας ἀπὸ τοῦ Δεκεμβρίου ἀνακόπτεται κατ' Ἀπρίλιον καὶ ἐπαναρχίζει ταχυτέρα ἀπὸ τοῦ Μαΐου μέχρι τῶν θερμοτέρων μηνῶν Ἰουλίου καὶ Αὔγουστου (Τρίκκαλα 60), ἀπὸ τοῦ ὅποιου ὅμως ἡ ἀνοδος εἶναι ραγδαία πρὸς τὸ μέγιστον τῆς τιμῆς (Τρίκκαλα 83) πραγματοποιουμένου οὕτω δρόμου 33 βαθμίδων, ἐντὸς πέντε μηνῶν.

Ἄξιοσημείωτος εἶναι ἡ ὑγρασία τῶν δύο θερινῶν, μηνῶν Ἰουλίου καὶ Αὔγουστου ἦτις ἀμιλλάται πρὸς τὴν τῆς ἀνατολικῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος. Ἐν τούτοις ἡ μέση ἐτησία τιμὴ πλησιάζει μᾶλλον (Τρίκκαλα 68) τὴν τιμὴν τῆς σχετικῆς ὑγρασίας ἐν τῇ δυτικῇ Στερεᾷ Ἑλλάδι. Τὸ προαναφερθὲν ἐτήσιον μέσον εῦρος τῆς σχετικῆς ὑγρασίας ἐν Τρικκαλοῖς (33 βαθμίδων) εἶναι ἐκ τῶν μεγίστων παρατηρουμένων εἰς τὰς ἡπειρωτικὰς περιοχὰς τῆς Ἑλλάδος.

Αρὰ τὴν δυτικὴν Μακεδονίαν καὶ Ἡπειρον, ἡ πορεία τῆς ὑγρασίας ἔχει σχετικὴν ὁμοιότητα πρὸς τὰ συμβαίνοντα ἐν Θεσσαλίᾳ μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τὰ ἐλάχιστα τῶν θερινῶν μηνῶν, σημειοῦνται εἰς διλίγον ἀνωτέρας βαθμίδας (Ιωάννινα 56, Κοζάνη 27).

Τὸ σχετικῶς μικρὸν ἐτήσιον εῦρος τῆς σχετικῆς ὑγρασίας ἐν Ἰωαννίνοις (25 βαθμίδων), ὁφείλεται εἰς τὴν ὑπαρξίν τῆς λίμνης, ἐνῷ τὸ ἀντίστοιχον ἐν Μακεδονίᾳ σημειοῖ τιμᾶς πολὺ μεγαλυτέρας (Κοζάνη 29, Φλώρινα 34). Η παραθαλάσσιος Θεσσαλονίκη σημειοῖ ἐπίσης εῦρος 26 βαθμίδων καὶ τὸ ἐλάχιστον τῶν θερινῶν μηνῶν κατὰ τι ἐντονώτερον. Η μέση ἐτησία τιμὴ εἶναι περίπου ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν τῆς δυτικῆς Στερεάς Ἑλλάδος (68-74).

Ανὰ τὴν Πελοπόννησον ἡ κεντρικὴ ὁρεινὴ περιοχὴ αὐτῆς παρουσιάζει μεγάλην ἀντίθεσιν πρὸς τὸν ἐπικρατοῦντα ὑγρομετρικὸν χαρακτῆρα τῶν παραλίων αὐτῆς. Ἐν τῇ πρώτῃ περιοχῇ ἡ κύμανσις τῆς σχετικῆς ὑγρασίας εἶναι κατ’ ἔξοχὴν μεγάλη πλησιάζουσα τὴν κύμανσιν τῶν μᾶλλον ἡπειρωτικῶν περιοχῶν, τούναντίον δὲ ἀνὰ τὰ παράλια αὐτῆς εἶναι μικροτέρα τῶν σημειουμένων εἰς πάσας τὰς προαναφερθείσας περιοχάς.

Εἰς τὸ ὁροπέδιον τῆς Πελοποννήσου τοῦ ἐλαχίστου τοῦ Ἰουλίου (50 %) παρατηροῦμεν ἀνεπαίσθητον διαφορὰν πρὸς τὸν Αὔγουστον, πέραν τοῦ μηνὸς ὅμως τούτου ἡ αὔξησις τῆς σχετικῆς ὑγρασίας εἶναι ραγδαία ἴδιᾳ μέχρι τοῦ Νοεμβρίου, 26-29 βαθμίδες, ἀπὸ τοῦ ὅποίου ἡ ἀνοδος τῶν τιμῶν ἀνακόπτεται βραδέως πρὸς τὸν Δεκέμβριον, ὅστις καὶ σημειοῖ τὸ μέγιστον (Σπάρτη 79, Τρίπολις 80). Τὸ ἐτήσιον εῦρος ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ κυμαίνεται μεταξὺ 28-30 βαθμίδων.

Ανὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Πελοποννήσου ἡ κύμανσις τῶν τιμῶν εἶναι κατὰ πολὺ ἀσθενεστέρα. Ἀπὸ τοῦ ἐλαχίστου τοῦ Ἰουλίου (Πάτραι 60, Καλάμαι 59) μέχρι τοῦ Νοεμβρίου ἡ ἀνοδος δὲν ὑπερβαίνει τὰς 15 βαθμίδας, ἡ δὲ πτῶσις τῶν τιμῶν ἀπὸ Ιανουαρίου μέχρι Ἰουλίου εἶναι μόλις 10-15 βαθμίδων.

Τὸ ἐτήσιον εῦρος τῆς σχετικῆς ὑγρασίας εἶναι ἀνώτερον εἰς τὰς βορείους ἀκτὰς ἢ εἰς τὰς νοτίους.

Ἐπὶ τῶν νήσων τοῦ Ἰονίου ἡ πορεία τῆς σχετικῆς ὑγρασίας εἶναι τῆς αὐτῆς περίπου μορφῆς, ἡ ἀριθμητικὴ ὄμως τιμὴ αὐτῆς βαίνει αὔξουσα μετὰ τοῦ πλάτους.

Η ἐτησία κύμανσις εἶναι μικρὰ (10-15 βαθμίδων), ἐν Ζακύνθῳ ὅμως φθάνει τὰς 20 βαθμίδας. Τὰ ἐλάχιστα βαίνουσι κατ’ αὔξουσαν τάξιν ἐκ νότου πρὸς βορρᾶν (Κύθηρα 54, Ζάκυνθος 56, Κέρκυρα 67), ἐπίσης δὲ καὶ τὰ μέγιστα (Κύθηρα 71, Ζάκυνθος 76, Κέρκυρα 78).

Εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην δὲν παρατηρεῖται ἡ ἀπότομος μετάβασις ἐκ τῆς ψυχρᾶς καὶ ὑγρᾶς περιόδου πρὸς τὴν θερμὴν καὶ ξηρὰν· ἡ αὔξησις τῆς σχετικῆς ὑγρασίας πρὸς τὸ μέγιστον ὅσον καὶ ἡ ἐλάττωσις πρὸς τὸ ἐλάχιστον εἶναι ἀρκετὰ ὀμαλαί, ἡ δὲ ταχυτέρα ἀνοδος τῶν τιμῶν αὐτῆς σημειοῦται ἀπὸ τοῦ Αὔγουστου πρὸς τὸν Οκτώβριον.

Η ἐτησία μέση τιμὴ παρουσιάζει αὔξησιν, καθ’ ὅσον βαίνομεν ἐκ νότου πρὸς βορρᾶν. (Κύθηρα 63, Ζάκυνθος 69, Κέρκυρα 74).

Άνα τὴν Κρήτην διακρίνομεν τὴν ὄρεινὴν περιοχὴν ἀπὸ τὴν παραθαλάσσιον. Οὕτω, εἰς μὲν τὰ βόρεια ὄρεινὰ κράσπεδα τῆς νήσου, ἡ μεταβολὴ τῆς σχετικῆς ὑγρασίας ἀκολουθεῖ τὴν αὐτὴν πορείαν πρὸς τὴν παρατηρουμένην ἀνὰ τὴν Κεντρικὴν Πελοπόννησον, ἐνῷ εἰς τὰ βόρεια παραθαλάσσια ἡ κύμανσις εἶναι ἔξαιρετικῶς μικρὰ (Ηράκλειον 13, Χανιὰ 17 βαθμίδες).

Τὸ εἰς τὰ ὄρεινὰ κράσπεδα τῆς νήσου σημειούμενον εῦρος εἶναι παραπλήσιον πρὸς τὸ εῦρος τῶν ἡπειρωτικῶν σταθμῶν (Ἀνώγεια 27). Σημειωτέον ὅτι τὴν νοτίαν παραθαλάσσιον περιοχὴν δέον νὰ θεωρῶμεν ὑγροτέραν τῆς θορείου ὡς ἄλλως τε φαινεται καὶ ἐκ μικρᾶς σειρᾶς παρατηρήσεων τοῦ σταθμοῦ Ἱεραπέτρας, καθ' ὃσον οἱ ὑγροὶ καὶ θερμοὶ νότιοι ἀνεμοὶ τῶν νοτίων παραλίων, ἐμφανίζονται εἰς τὰ βόρεια παράλια ὡς καταβατικοὶ νότιοι θερμοὶ καὶ ξηροί, λίαν καταστρεπτικοὶ εἰς τὴν γεωργίαν.

Ωσαύτως παρατηροῦμεν ὅτι κατὰ τὴν ψυχρὸν περίοδον εἰς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς νήσου σημειοῦνται τιμαὶ τῆς σχετικῆς ὑγρασίας ὑψηλότεραι τοῦ ἀνατολικοῦ.

Απὸ τοῦ μεγίστου τοῦ Δεκεμβρίου (73-76), ἀνὰ τὰ βόρεια παράλια τῆς Κρήτης ἡ ὑγρασία βαίνει ἐλαττούμενη μέχρις Ἀπριλίου βραδέως, εἴτα ἡ πτῶσις ἀνακόπτεται καὶ ἐπαναρχίζει ἀπὸ τοῦ Μαΐου μετὰ τῆς αὐτῆς σχεδὸν πορείας μέχρι τοῦ ἐλαχίστου (60) σημειουμένου μετὰ τῆς αὐτῆς τιμῆς κατὰ Ιούλιον καὶ Αὔγουστον.

Άνα τὰ βόρεια ὄρεινὰ κράσπεδα τῆς νήσου παρατηρεῖται ἡ ἐν τῇ Κεντρικῇ περιοχῇ τῆς Πελοποννήσου σημειουμένη πορεία μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἀνακόπτεται δλίγον ἀπὸ Ἀπριλίου μέχρι Μαΐου ἡ πρὸς τὸ ἐλάχιστον πτῶσις τῶν τιμῶν τῆς σχετικῆς ὑγρασίας, ἡ δὲ ἀνοδος ἐπιβραδύνεται δλίγον ἀπὸ τοῦ Ὁκτωβρίου πρὸς τὸ μέγιστον.

Ἡ ἐτησία μέση τιμὴ εἰς τε τὸ παράκτιον καὶ τὸ ὄρεινὸν δὲν παρουσιάζει μεγάλας διαφοράς, κυμαίνομένη εἰς τοὺς ὑπὸ ὅψιν σταθμοὺς μεταξὺ 66 καὶ 68 βαθμίδων.

Άνα τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου παρατηρεῖται σχεδὸν ἡ αὐτὴ πορεία τῆς σχετικῆς ὑγρασίας, πρὸς τὴν σημειουμένην ἐν τῇ ἀνατολικῇ Στερεά Ελλάδι. Τὸ ἐλάχιστον τοῦ Ιούλιον εἶναι χαρακτηριστικόν, ἐνῷ ἡ ἐπιβραδύνσις τῆς ἀνόδου τῶν τιμῶν ἀπὸ τοῦ Ὁκτωβρίου, ἐν τῇ ὑπὸ ὅψιν περιοχῇ εἶναι κατά τι μεγαλητέρα.

Αἱ ἐτήσιαι μέσαι τιμαὶ βαίνουν αὔξουσαι μετὰ τοῦ πλάτους, ἐπίσης τὸ ἐτήσιον εῦρος.

Γεωγραφικὴ διανομὴ τῆς σχετικῆς ὑγρασίας ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἐπὶ γεωγραφικῶν χαρτῶν ἔχαραχθησαν αἱ καμπύλαι ἵσης σχετικῆς ὑγρασίας ἐπὶ τῇ βάσει τῶν μηνιαίων καὶ ἐτησίων μέσων τιμῶν αὐτῆς καὶ ἀνὰ πέντε βαθμίδας, κατὰ τὴν χάραξιν δὲ τῆς πορείας αὐτῶν τροποποιήσεις τινὲς εἰς τινας περιπτώσεις ἐθεωρήθησαν ἀναγκαῖαι.

Ἐπὶ τοῦ χάρτου τοῦ ἀναγράφοντος τὰς καμπύλας τοῦ Ιανουαρίου, ἡ καμπύλη

τῶν 75 ἀκολουθεῖ τὰς ἀκτάς, πρὸς ταύτην δὲ εἶναι διατεταγμέναι καὶ αἱ λοιπαὶ κύριαι καμπύλαι, ἐνῷ ἐπὶ τοῦ ὁροπεδίου τῆς Τριπόλεως, ὡς καὶ κατὰ μῆκος τῶν ὁροσειρῶν τῆς Κρήτης, σημειοῦνται δευτερεύοντα μέγιστη σχετικῆς ὑγρασίας, τοῦ κυρίου κατέχοντος τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδος (Φλώρινα 84). Ως περιοχὴ τοῦ ἐλαχίστου τῆς σχετικῆς ὑγρασίας κατὰ Ἰανουάριον σημειοῦται τὸ νότιον Αἰγαῖον.

Γενικῶς ἡ διάταξις τῶν καμπύλων τῆς σχετικῆς ὑγρασίας τοῦ μηνὸς τούτου ἀκολουθεῖ τὴν πορείαν τῶν ισοθέρμων¹, μηδὲ αὐτῶν τῶν δευτερεύοντων μεγίστων ἔξαιρουμένων, ἀτινα ὡς εὔλογον ἀντιστοιχοῦ εἰς ἐλάχιστα θερμοκρασίας.

Ἡ ἀνὰ τὸ ἡπειρωτικὸν μέρος τῆς χώρας ἐπικρατοῦσα χαμηλή, σχετικῶς πρὸς τὸ παράκτιον, θερμοκρασία φέρει τὴν ἀτμόσφαιραν πλησιέστερον πρὸς τὸ σημεῖον τοῦ κόρου καὶ ἐμφανίζει οὕτω τὴν σχετικὴν ὑγρασίαν ἀνωτέραν.

Κατὰ Φεβρουάριον, ἡ αὐτὴ περίπου διάταξις τῶν κυρίων καμπύλων, τῆς περιοχῆς τοῦ μεγίστου περιοριζομένης ἔτι μᾶλλον πρὸς τὸ πλέον ἡπειρωτικὸν τμῆμα τῆς χώρας. Ἡ καμπύλη τῶν 80 ἐκτείνεται πέραν τῆς Θεσσαλίας (Βορείως) καὶ τῆς Ἡπείρου, ἐνῷ τὸ δευτερεύον μέγιστον τοῦ ὁροπεδίου τῆς Τριπόλεως εἶναι ἀσθενέστατον.

Ἡ κατὰ τὸν προηγούμενον μῆνα παρατηρουμένη συμφωνία πορείας ὡς πρὸς τὰς ισοθέρμους σημειοῦται καὶ κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον. Ἡ ισόθερμος τῶν 11 βαθμῶν, ἡ κατὰ τὸν προηγούμενον μῆνα διερχομένη διὰ τῆς Ζακύνθου καὶ τῶν νοτίων ἀκτῶν τῆς Πελοποννήσου, κατὰ Φεβρουάριον διέρχεται διὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Πελοποννήσου, τὴν δὲ θέσιν τῆς ισοθέρμου τῶν 11 βαθμῶν τοῦ Ἰανουαρίου καταλαμβάνει ἡ ισόθερμος 12 βαθμῶν κατὰ Φεβρουάριον.

Οἱ χάρτης τῶν καμπύλων πορείας τῆς σχετικῆς ὑγρασίας κατὰ Μάρτιον παρουσιάζει κάμψιν αὐτῶν χαρακτηριστικήν, δημιουργοῦσαν τὸ κύριον ἐλαχίστον ἐπὶ τῆς περιοχῆς τοῦ νοτίου Αἰγαίου, τὸ ὅποιον περιλαμβάνει καὶ ὀλόκληρον τὴν Ἀττικὴν (Αθῆναι 66). Αἱ καμπύλαι ἀνωτέρου βαθμοῦ διατίθενται ὡς πρὸς τὴν περιοχὴν ταύτην τοῦ ἐλαχίστου καὶ ἐμφανίζουν ἐπιδρασιν τοῦ πλάτους.

Τὸν κατ’ ἔξοχὴν θερμὸν ἀέρα ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐποχὴν τῆς ἀνατολικῆς λεκάνης τῆς μεσογείου θεωροῦμεν ὡς τὴν κυρίαν αἰτίαν τῆς διαμορφώσεως τοῦ ἐλαχίστου τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου.

Τὸν Ἀπρίλιον ἐπεκτείνεται ἡ περιοχὴ ἐλαχίστου, ὥστε νὰ περιλαμβάνῃ καὶ τὴν ἀνατολικὴν Στερεάν Ἑλλάδα ὡς καὶ τὴν ἀνατολικὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν Κρήτην.

Ἐπὶ τῆς Ἀττικοβοιωτίας ἡ σχετικὴ ὑγρασία σημειοῦται ὡς κατωτέρα πασῶν τῶν ἀλλων περιοχῶν (Αθῆναι 60). Τὸ μέγιστον τῆς ὑγρασίας κατέχει ἡ βορειοδυτικὴ Ἑλλὰς (Κέρκυρα 76, Ἄρτα 73).

Ἐπὶ τοῦ χάρτου ἀναγράφοντος τὰς καμπύλας διανομῆς τῆς σχετικῆς ὑγρασίας

¹ Α. Ν. ΛΕΙΒΑΘΗΝΟΥ. — Κλιματολογικὸς Ἀτλας τῆς Ἑλλάδος. Ἀθῆναι 1931.

κατὰ Μάιον, ἡ ἐλάττωσις τῶν τιμῶν ἔντείνεται, τῆς κεντρικῆς περιοχῆς τοῦ ἐλαχίστου περιοριζόμενης εἰς τὸ Μυρτώον πέλαγος. Τὸ μέγιστον τῆς θερμοκρασίας τὸν μῆνα τοῦτον σημειούται ἐπὶ τῆς κεντρικῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ τῆς Πελοποννήσου, ἐν τούτοις ἐπειδὴ παρατηρεῖται ἀπότομος αὔξησις τῆς συχνότητος τῶν βορείων ἀνέμων (πρόδρομοι ἐτησίαι), ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει, τὸ χαρακτηριστικὸν ἐλάχιστον τῆς σχετικῆς ὑγρασίας δημιουργεῖται ἐν αὐτῷ.

Εἰς τὰ βόρεια τμήματα τῆς χώρας ἡ αὔξησις τῆς σχετικῆς ὑγρασίας εἶναι κανονικὴ καὶ παρακολουθεῖ τὸ πλάτος.

Κατὰ Ίουνιον τὸ ἐλάχιστον τῆς ὑγρασίας καταλαμβάνει τὸ Αἰγαῖον καὶ τὴν ἀνατολικὴν ἐν γένει Ἑλλάδα· τὸν μῆνα τοῦτον παρατηρεῖται ραγδαία πτῶσις τῶν τιμῶν.

Ἡ ἐπικράτησις τῶν ἐτησίων, οἵτινες πνέουσι ὡς ἔνοροι ἀνεμοὶ καὶ ἐμφανίζονται παρ' ἡμῖν ὡς ἔνοροι λόγῳ τῆς ἐπικρατούσης θερμομετρικῆς καταστάσεως ἐν Ἑλλάδι εἶναι γενική, ἡ συχνότης αὐτῶν εἶναι μεγαλητέρᾳ ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει καὶ μάλιστα τῷ βορείῳ τμήματι αὐτοῦ, ὅπου ἔχομεν τὸ μέγιστον τῆς ἔνορας, σημειοῦμεν δὲ ὅτι ἐν αὐτῷ τῷ νοτίῳ Ιονίῳ (Ζάκυνθος) τὰ 68% τῶν πνεόντων ἀνέμων σημειοῦνται ὡς ἐτησίαι¹.

Ἐπὶ τοῦ χάρτου ἵσης σχετικῆς ὑγρασίας τοῦ μηνὸς Ιουλίου διαγράφεται ἐντονωτάτῃ ἡ ἐπίδρασις τῶν ἐτησίων. Ἡ περιοχὴ ἐλαχίστου ὑγρασίας ἐμφανίζεται ὡς γλώσσα εἰσχωροῦσα ἀπὸ τῶν Θρακικῶν περιοχῶν πρὸς τὴν ἀνατολικὴν Στερεὰν Ἑλλάδα καὶ Πελοπόννησον, καταλαμβάνουσα ὅλον τὸ Αἰγαῖον. Ἐν γένει καθ' ἄπαντα τὴν Ἑλλάδα ὁ μὴν οὗτος εἶναι ὁ ἔνορος τοῦ ἔτους.

Ἐπὶ τῆς Κρήτης σημειοῦται δευτερεύον ἐλάχιστον.

Τὸν μῆνα Αὔγουστον, αἱ καμπύλαι ἵσης σχετικῆς ὑγρασίας εἶναι διατεταγμέναι πρὸς τὸ ζωϊόν ἐλάχιστον τοῦ βορείου Αἰγαίου, τοῦ ὅποιού γλώσσα ἔκτείνεται μέχρι τῆς ἀνατολικῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος. Τὸ κατὰ τὸν προηγούμενον μῆνα σημειωθὲν δευτερεύον ἐλάχιστον τῆς Κρήτης ἐξαφανίζεται ἡ δὲ νῆσος, μάλιστα τὸ δυτικὸν μέρος αὐτῆς, εὑρίσκεται ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ κυρίου ἐλαχίστου.

Τὸ ρεῦμα τῶν ἐτησίων διαμορφώνει χαρακτηριστικὴν τὴν διάταξιν τῶν καμπύλων ἵσης σχετικῆς ὑγρασίας.

Ἐπὶ τοῦ χάρτου τοῦ Σεπτεμβρίου διατηρεῖται ἡ διάταξις τῶν καμπύλων, τοῦ προηγουμένου μηνὸς μὲ γενικὴν αὔξησιν τῆς σχετικῆς ὑγρασίας κατὰ πέντε βαθμίδας περίπου. Ἡ αὔξησις αὕτη τῆς ὑγρασίας ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῆς συχνότητος τῶν ἐτησίων, τοὺς ὅποιούς διαδέχονται ἐνίστε τὸν μῆνα τοπικοὶ ὑγροί, θαλάσσιοι αὖται. Πάντως ἡ διάταξις τῶν καμπύλων συμφωνεῖ πολὺ πρὸς τὴν τοῦ

¹ Α. Ν. ΛΕΙΒΑΘΗΝΟΥ. Τὸ κλῖμα τῆς Ζακύνθου. Αθῆναι 1930, σ. 51.

Μαίου μὲ τιμὰς ὀλίγον χαμηλοτέρας, ὅπως ἀνάλογον συμβαίνει μὲ τοὺς ἀντιστοίχους χάρτας τῶν ισοθέρμων, ὅπου αἱ τιμαὶ τοῦ Σεπτεμβρίου εἶναι ὀλίγον ἀνώτεραι τῶν τοῦ Μαΐου.

Ἄπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου ὁ ὑγρομετρικὸς χαρακτὴρ τῆς Ἑλλάδος ἀλλάσσει, ἡ συχνότης τῆς πνοῆς τῶν βορείων ἀνέμων εἶναι μικρὰ ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ὑγροὺς νοτίους ἢ δὲ διάταξις τῶν ισοθέρμων ἀκολουθεῖ τοὺς παραλλήλους· ἀμφότερα ταῦτα τὰ αἴτια δημιουργοῦσι νέαν διάταξιν τῶν καμπύλων τῆς σχετικῆς ὑγρασίας, αἵτινες ἥδη κάμπτονται σχηματίζουσαι ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ ἐλαχίστου γλῶσσαν εἰσχωροῦσαν ἐκ νότου πρὸς βορρᾶν ἐν τῷ Αἰγαίῳ. Ἡ περιοχὴ τοῦ ἐλαχίστου σχετικῆς ὑγρασίας συμπίπτει μὲ τὴν περιοχὴν τοῦ μεγίστου θερμοκρασίας τοῦ αὐτοῦ μηνός. Ἡ αὔξησις τῶν τιμῶν ἀπὸ τοῦ προηγουμένου μηνὸς εἶναι μεγάλῃ καθ' ἄπασαν τὴν Ἑλλάδα. Ἐπὶ τῆς δυτικῆς περιοχῆς τῆς Κρήτης ἐμφανίζεται δευτερεύον μέγιστον. Ἡ μικροτέρα μέση τιμὴ τῆς σχετικῆς ὑγρασίας σημειοῦται εἰς τὰ ἀνατολικὰ παράλια τῆς Πελοπονῆσου, ἡ δὲ μεγαλυτέρα ἐν Ἡπείρῳ.

Ἡ διάταξις τῶν καμπύλων ἵσης σχετικῆς ὑγρασίας τοῦ Νοεμβρίου (χάρτης XI) ὁμοιάζει πολὺ πρὸς τὴν τοῦ προηγουμένου μηνός, αἱ τιμαὶ ὅμως εἶναι ἀνώτεραι κατὰ πέντε περίπου βαθμίδας, ἔξαρτώμεναι ἀμέσως ἐκ τῶν μεταβολῶν τῆς θερμοκρασίας, ἥτις παρουσιάζει ἀξιοσημείωτον πτῶσιν. Τὸ μέγιστον τῆς Κρήτης διατηρεῖ περίπου τὰς τιμὰς τοῦ προηγουμένου μηνός.

Ἐπὶ τοῦ χάρτου τῆς διανομῆς τῆς σχετικῆς ὑγρασίας κατὰ Δεκέμβριον ἐπανευρίσκομεν περίπου τὸν χαρακτῆρα τοῦ Ἰανουαρίου ἔξαιρέσει ἐν γένει μικρὰς αὔξησεως τῶν τιμῶν τῆς σχετικῆς ὑγρασίας. Ὁ μὴν οὗτος εἶναι ὁ ὑγρότερος τοῦ ἔτους.

Τέλος ἐπὶ τοῦ χάρτου τῆς ἐτησίας διανομῆς τῆς σχετικῆς ὑγρασίας ἐμφανίζεται ἐν ἐλάχιστον, τοῦ ὅποιου ἡ κεντρικὴ περιοχὴ διαγράφεται ἐπὶ τῶν νήσων τοῦ Νοτίου Αἰγαίου, καὶ τὸ ὅποιον κατέχει δόλον ληρον τὸ Αἰγαῖον μετὰ τῆς παρακτίου περιοχῆς τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, περὶ τὸ κύριον δὲ τοῦτο ἐλάχιστον διατίθενται αἱ λοιπαὶ ἀνωτέρων βαθμίδων καμπύλαι τῆς σχετικῆς ὑγρασίας.

**XII.—Über die chemische Zusammensetzung der Zellmembran
der Erle (Alnus Glutinosa)*, von K. Nevros. Ἀνεκοινώθη ὑπὸ
κ. A. X. Βουργάζου.**

Obwohl das Holz, oder allgemeiner die pflanzliche Zellmembran, in der ersten Entwicklungsperiode der organischen Chemie Gegenstand zahlreicher Untersuchungen war, und trotz der Fortschritte, die in den letzten

* K. NEYROU.—Σύστασις τῆς κυτταρικῆς μεμβράνης Κλήθρας τῆς κολλώδους (Alnus Glutinosa).